

Danskur framleiðari av brennivinum:

Tit áttu at bygt fleiri smærri brennistøðir

— Eg haldi, at tann besta loysnin er at byggja fleiri smærri brennistøðir og leggja hesar har burturkastid er — heldur enn at skula flyta alt burturkastid til eina stóra brennistøð. Tá slepst undan flutningsútreiðslum.

Hetta sigur stjórn á DAN-TRIM, Uffe Pedersen, ið er ein stór dansk verksmíðja, ið framleiðir brennistøðir, ketlar o.l.

Uffe Pedersen hevur rættliga nógvur royndir innan hetta arbeiði, og fyrítøkan selur árliga fyri 80 mill. kr.

Hann sigur, at við at byggja fleiri smærri brennistøðir, so ber eisini til at brúka hitan til upphitingarendamál á staðnum antin til seithús ella til verksmíðjur.

DAN-TRIM ger annars bæði smærri og stórra brennistøðir. Higartil

hevur fyrítøkan selt meira enn 50.000 anlegg.

Lat okkum taka eitt dømi. Vit hava ein brennivinn, sum kostar 1 mill. kr. Hann er til 10.000 fólk. So hava vit eisini smærri brennivinnar, ið t.d. kunnu setast uppá á sjúkrahúsum o.l. Hetta hevur vist seg at virka sera væl.

I prisinum er ikki bygningur og skorsteinur roknaður við. Men alt sum hevur samband við sjálvar maskinurnar og eisini filter til at fáa heilt lukt- og roykfria brenning. Dansk heilsumyndugleikarnir hava góðkent hesar ovnnarar.

Uffe Pedersen sigur viðari, at teir i juni og august taka i brúk tvær heilt nýggjar brennistøðir á Sælendi. Føroyingar eru vælkomnir at siggja hesar brennistøðirnar tá tær verða tiknar i brúk.

jan

Fyrilestur um kol

Mikukvöldið 16. mars kl. 19,30 verður almennur fyrilestur á Fróðskaparsetrinum um kolagrevstúvur og kolaorkuverk.

Kolanámsserfrøðingar úr Svalbard o.a. ið vitja í Føroyum i hesum døgum, greiða frá.

Framhald av síðu 11

undan at lata nakað endurgjald. Hetta mugu vit eisini seta eitt spurnatekin við, tí er ikki júst avmarking av rækjuveiduni, tað størsta endurgjaldið! Henda avmarking, sum nú helst fer at gera, at vit i framtíðini ikki sleppa at viðka um veiðuna eins og aðrir.

Aðrir spurningar, sum eru vorðnir greiddir, síðani Sosialurin fer undir at viðgera hetta mál, eru, at talið av norskum veiðuloyvum er komið fram, nevniliga 300 og talið av norskum eykaloyvum i ár, nevniliga 10. Harumframt at hinir báðir partarnir av ríkinum — hóast limir i EF — helst ikki áleggja sær avmarkingar við Svalbard so sum tíðindi i Sosialinum um ein grønlandskan rækjubát, sum nú fiskar við Svalbard, sýna.

Tað týðningarmesta, sum arbeiði okkara við hesum spurningi hevur avdukað, er, at norskir fiskifrøðingar viðganga, at eingin vandi er fyri rækjustovninum við Svalbard. Hann tolir væl meiri veiðu. Utrá hesum kunnu vit siga, at norsku ynskini um avmarking hava miðað imóti bótum solu-

møguleikum fyri norskur rækjur og tað, sum norðmenn ikki veiða skal latast til at menna toskastovnin.

Løgmannsins meting — skal hann sjálvsagt hava loyvi at hava, — eisini at seta hana fram uppá speikandi hátt (hóast hetta kundi bent á, at hann kennir seg trongsan), men einum eri eg samdur við lögmanni i, og tað er, at ein ikki skal viðgera mál, sum nerta við okkara uttanríkisviðurskipti á byttisligan hátt. M.a. ikki tala so um hesi, at samvinnulond okkara kunnu nýta hetta aftur imóti okkum. Her týskt lögmaður hava lært av egna prátinum um føroyska veiðu eftir skotskum og norskum laks. Hetta, sum færdi til at eisini i tí nýggja móguleikunum gingu føroyingar alt ov tíðliga við til óbótligar skerjingar.

Eg vil endurtaka at arbeiði mitt i hesum máli hevur havt eitt sakligt siki fyri at visa á føroyskar móguleikar ella tørvandi slíkar og ikki at luttaka i einum politiskum kjaki.

Jan Müller, blaðmaður

Framhald av síðu 1

Dam kann eg bert siga, at hugsar hann i hesum sambandi um ætlaðu nýbygningarnar á Tórshavnar Skipasmiðju, so kosta teir 20 og 22 mill. kr. og ikki 23, sum John Dam visir á.

— John Dam ringdi til min friggjadagin og spurdi meg um, hvussu langt skipið var. Meira tosaðu vit ikki um. Síðani siggi eg hansara úttalisi i Sosialinum.

— Tað er nú ikki rætt at koma við slíkum samningum, uttan at ein heilt vist veit, hvussu skipini siggja út, hvørja útgerð tey hava umboð, osfr. Nústaðni tá ber til at gera sammetingar.

Poul Mohr sigur annars, at Tórshavnar Skipasmiðja hevur bygt skip síðani 1960. — Vit hava øll hesi árin kappast við útlendskar skipasmiðjur um at fáa arbeiði. Og i hesari kapping hava vit mangan givið lægst tilbøð og fingið arbeiði. Eg kann t.d. nevna tær fyrra ferjurnar, ið vit bygdu til Hetlands. Teir sáttmálarnar fingi vit i kapping við nógvur útlendskar skipasmiðjur, so tað er ikki rætt at koma við tølum, sum visa, at vit nú liggja so

Noregssáttmálin fyri tingið

Seinasta friggjadag vóru trý álit i fiskiveiðisáttmálanum millum Føroyar og Noreg lögð fyri tingið.

Tað er eitt meirilutaálit frá samgongumonnum i marknaðarnevndini, ið heitir á lögtingið at samtykkja sáttmálan, og tað eru tvey minnilutaálit frá andstöðuni sum mæla frá at samtykkja sáttmálan. Alitini koma til viðgerðar friggjadagin

Álit i lögtingsmáli nr. 51/1982: Skipan millum Føroyar og Noreg um sínámillum fiskirættindi i 1983.

Málið varð lagt fram av landsstýrinum tann 19. januar 1983 og undir l. viðgerð tann 26. i s.m. beint i marknaðarnevndina.

Marknaðarnevndin hevur á fundi tann 8. mars 1983 viðgjørt málið og hevur bytt seg i ein meiriluta og tveir minnilutar.

Meirilutin (Hilmar Kass, Jógvan I. Olsen, Jógvan Sundstein og Olaf Olsen) mælir tinginum til at samtykkja uppskot landsstýrisins.

Ein minniluti (Erlendur Patursson og Petur Reinert) skilar til:

Hesin sáttmáli við Noreg, ið lögtingið nú — miðjan mars 1983 — skal taka støðu til, kom longu i gildi 1. januar, so her er i veruleikanum einki at taka støðu til. Málið er langt síðan avgjort.

Sáttmálin var til viðgerðar i marknaðarnevndini 28. og 31. desember 1982. Á hesum seinna fundinum góðtók meiriluti nevndarinnar — nevndarlimir samgongunnar — sáttmálan. Á hesum fundi var ásannað, at lögmaður á fundi við norsku samráðingarnevndina i Keymannahavn 21. desember 1982 hevði undirritað sáttmálan treytað, t.d. uttan nakað fyri-

nevnið viðgjörðandi samtykt marknaðarnevndar ella lögtings. Vit vóru tí longu bundnir av sáttmálanum frá tí degi. Minnilutin má tí ásanna, at lögmaður er farin út um tær lógáfrimlæ, ið eru i gildi viðgjörðandi sáttmálagörðum um sínámillum fiskiveiði við onnur lond.

Tann støða, ið tingmenn samgongunnar tóku á marknaðarnevndarfundinum 28. og 31. januar 1983, var tí tann, at teir góðtøku hetta lögloysi lögmanns, og tað sum nú er

ætlingin, er at tingið sjálvt — rættari sagt teir 17 tingmenn samgongunnar — skal leggja vælsigni sitt yvir hetta sama lögloysi.

Viðgjörðandi sjálvum innihaldi sáttmálans vitir minnilutin á tær viðmerkingar, ið hann hevði á fyrrnevndu marknaðarnevndarfundum. Tær vóru hesar:

Tjóðveldisflokkurin er ikki i móti at hava sínámillum sáttmála við Noreg, men metir henda sáttmála vera ónytiligan og verri enn teir, ið vit higartil hava havt.

Hovudsatfinningar minnilutans eru:

1. Tað kann ikki góðtakast, at fiskiveiði okkara við Svalbard verður tikin upp i henda sáttmála, og at norðmenn avmarka veiði okkara har — bæði viðgjörðandi veiðinogd og skipatali.

2. Tað kann ikki góðtakast, at vit i hesum sáttmála við Noreg skulu gjalda fyri tær 4.500 tonsini av toski, ið vit longu hava góðtákt fyri i Sovjetsáttmálanum.

3. Tað kann ikki góðtakast, at útlendsk veiði eftir botnfiski á landleið okkara verður løyvd, meðan hesin botnfiskur er so hart veiddur.

Saman um tikið: Minnilutin áttalar lögloysi lögmannsins i hesum máli, áttalar at meiriluti marknaðarnevndar hevur góðtákt hetta lögloysi og áttalar teirri ætlan, sum nú er i gerð, nevniliga at sjálvt lögtingið skal góðtaka hetta sama lögloysi.

Sjálvt innihald sáttmálans er so vánaligt, at minnilutin má mæla tinginum frá at góðtaka hana. Minnilutin (Jørgen Thomsen) kann ikki taka undir við uppskoti landsstýrisins um skipan millum Føroyar og Noreg um sínámillum fiskirættindi i 1983.

Tað var seinast i desember mánaði i fjor, tá ið hesin sáttmáli var til viðgerðar i marknaðarnevndini til fyrirlis góðkenningar, at fort varð fram

vegna Javnaðarflokkin, at vit vóru fyrri, at ein fiskiveiðisáttmáli átti at faast i lag við Noreg.

Men kortini, ikki fyrri ein hvønn kostnað, og vist varð á, at i tí sáttmála, sum landsstýrið hevði samrátt seg fram til og undirskrivað, vóru spurningar av rættliga «prinsipiellum» slag, sum Javnaðarflokkurin ikki kundi góðtaka.

Mæltu vit tí til, at landsstýrið átti at taka upp nýggjar samráðingar við Noreg.

Grundin til hesa støðu, var hon, at her vóru avtalar drignar inn i fiskiveiðisáttmálan við Noreg, sum ikki hoyrdu við i hesum sáttmála.

I viðmerkingunum til málið sigur lögmaður, sum hevur lagt málið fyri tingið:

«Sum nakað nýtt umfatar sáttmálin við Noreg føroyska rækjuveiðu við Svalbard. Frá norskarí síðu var avtalan treytað av, at føroyska rækjuveiðan við Svalbard varð avmarkað antin við kvotu ella hámarki á veiðuorkuni. Sum ið sáttmálanum gingu føroyingar við til, at orkan varð avmarkað til 9 skip, har i mesta lagi 5 skip kunnu fiska i senn».

Tað er serstakliga hendan avtalan, ið ger, at vit ikki kunnu góðtaka fyriliggjandi sáttmála.

Sum kom eisini tyðiliga til kennar i marknaðarnevndini, at heldur ikki allir samgongumenn hildu hesa avgerð landsstýrisins vera i lagi, men teir tóku kortini undir við sáttmálanum.

Javnaðarflokkurin kann heldur ikki góðtaka, at eingin onnur lodna er við i sáttmálanum uttan norsk.

Fyrirteyting frá føroyskarí síðu var upprunliga, at tann parturin, sum ikki varð veiddur i norskarí zonu, kundi fiskast burtur av felagskvotuni — frá russum og norðmonnum, alla staðni i Barentshavinum.

Viðgjörðandi rækjuveiduni við Svalbard er at siga, at vit vilja ganga við til avmarking, tá ið slíkar gerast neyðugar sambært vísindligu prógvi.

Men tá eiga felags avmarkingar at verða gjørdar, t.v.s. ein avtala imillum teir, ið veiða rækjur við Svalbard. Visast kann til, at hvorki russar, norðmenn, spaníolar ella bulgarar hava tikið stig til nakra avmarking i rækjuveiduni við Svalbard.

Javnaðarflokkurin heldur fast við støðu sína, um at hesin sáttmáli ikki eigur at góðtakast i tí líki, hann nú hevur.

Vit eiga at siga norðmonnum frá, at Føroya Lögting ikki kundi góðtaka fiskiveiðisáttmálan, uttan so at avtalan um rækjur og lodnu við Svalbard verður broytt.

Út frá hesum viðmerkingunum setir minnilutin fram sofoðandi uppskot til samtyktar.

Lögtingið áleggur landsstýrinum at taka upp nýggjar samráðingar við Noreg um ein nýggjan fiskiveiðisáttmála.

Marknaðarnevndin, 11. mars 1983.

Hilmar Kass, Jógvan Sundstein, Olaf Olsen, Jørgen Thomsen, Jógvan I. Olsen, Erlendur Patursson, Petur Reinert.

jan